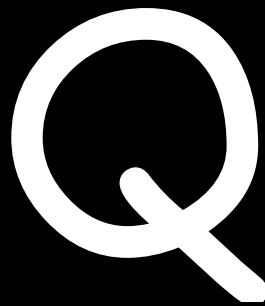


Personen en Familierecht

Boek 2018-2019



quickprinter
Koningstraat 13
2000 Antwerpen
www.quickprinter.be

Online samenvattingen kopen via

www.quickprintershop.be

Like us on Facebook!



www.facebook.com/quickprintershop

Personen- en familierecht

Hoofdstuk 2: PERSONEN

Afdeling 1: waar gaat het over?

55. Op wie zijn rechtsregels van toepassing?

1. Recht ordent de samenleving; het burgerlijk recht regelt de verhoudingen tussen de burgers onderling.
2. Het BW definieert niet wie de spelers zijn.
→ Vraag van dit hoofdstuk: wie zijn de personen bedoeld in het BW.

Afdeling 2: het begrip persoon.

56. Persoon- Rechtspersoon- Rechtssubject.

- Persoon (synoniem: rechtspersoon)
= elke entiteit die bestemming kan zijn van rechtsnormen die hem rechten toekennen dan wel verplichtingen opleggen.
= titularis van rechten en plichten, neemt actieve rol op (nl. uitoefening van rechten en uitvoering van deze plichten).
- Subject
= rechtssubject is een synoniem van persoon en rechtspersoon.

Natuurlijke of fysieke personen VS rechtspersonen (id enge zin).

- Rechtspersonen
=juridische entiteiten, geen natuurlijke lichamen, waaraan de wet een beperkte rechtspersoonlijkheid toekent. Deze entiteiten kunnen publiekrechtelijk (staat, provincies,..), privaat (nv, bvba,..) of gemengd van aard zijn. Het rechtspersonenrecht in de enge zin van het woord maakt geen deel uit van dit boek.
- Natuurlijke personen of fysieke personen
= neemt men aan dat de rechtssubjectiviteit uitsluitend en geheel overlapt met het biologisch leven van de mens, van aan de geboorte tot aan het overlijden.

→ Deze Twee entiteiten kunnen lid zijn van onze rechtsgemeenschap om als rechtspersoon in de ruime zin van het woord deel te nemen aan het rechtsverkeer.

In aanloop van en na de **Franse Revolutie** is in ons recht vooral aandacht gegaan naar de algemene **gelijke toekenning van de rechtssubjectiviteit** aan alle mensen. De slavernij, standenmaatschappij en de burgerlijke dood als straf zijn afgeschaft. (Art.4, eerste lid EVRM en art. 10 en 18 Gw.)

Voor de oude praktische problemen (welk wezen wel of niet als mens in aanmerking komt) biedt de medische wetenschap nu dikwijls een oplossing. De biotechnologische ontwikkelingen creëren echter vragen van een nieuwe aard, die de discussie over de definitie van de mens doen herleven.

- Mens
= wezen dat uit een mensenvrouw wordt geboren. Als regel is dat wezen op basis van gameten van mensen (1M en 1 VR) verwekt.

Nu verboden om menselijke chimaeren of hybride wezens te creëren. (= bevruchting door combi van menselijke en dierlijke gameten.). -> art 5, 1° Embryowet

57. Rechtssubjecten en rechtsobjecten.

- Rechtsobjecten
= (taalkundig) de voorwerpen. Dit is al wat niet als onderwerp wordt beschouwd.
= voorwerp van rechten en plichten van rechtssubjecten, zonder dat zij zelf drager zijn van dierechten en plichte.
= roerende en onroerende goederen.
- Rechtssubject
= drager van rechten en plichten
= van de levende wezens wordt enkel de mens als rechtssubject beschouwd, de andere als roerende en onroerende goederen (art 517 BW).

Context 2 (58)

58 nuancering nodig

Verschil rechtssubj en rechtsobj, moet worden gerelativeerd. De praktische draagwijdte van het onderscheid is soms heel beperkt. Wetgever kent aan sommige RO (rechtsobjecten) een verregaande bescherming. O.g.v de beginselen van vrijheid en gelijkheid kunnen rechtssubjecten enerzijds nooit worden herleid tot objecten van r&p van andere rechtssubjecten.

- ➔ Scheidslijn tussen subj & obj wordt nog meer in vraag gesteld wnr het gaat om obj'en die drager zijn van leven

Eerste opvatting:

Weerstand worden verholpen door het eigendomsrecht te beperken omwille van dierenwelzijn.

- ➔ Dieren blijven behoren tot goederen en staat de bevordering van hun welzijn slechts in functie van de hoger gewaardeerde belangen van mensen als enige categorie van rechtssubjecten. (Art. 13 VWEU).
- ➔ Dierenverenigingen die in rechte kunnen optreden ivm overtredingen vd wetgeving op het dierenwelzijn kunnen worden beschouwd als ware het voogden over de dieren.

Tweede opvatting

(staat er tegenover) beoogt de toekenning van de rechtssubjectiviteit ,en bijgevolg rechten, aan dieren wegens hun inherente waardigheid.

- ➔ Hier hebben mensen rechtstreekse plichten tegenover dieren, maar biedt nog geen antwoord op een aantal vraagstukken.
- ➔ Bv: welke dieren (soorten) rechtssubjectiviteit kan toekomen en of daarbij een onderscheid kan gelden naargelang de functie die de dieren vervullen voor de mens.
- ➔ Bv: op welke dieren dan ook plichten zouden rusten die gelden als Hohfeldiaanse tegenhanger van hun rechten. Deze vragen gaan uit van de normale eigenschappen van de menselijke soort, zodat er niet aan afdoet dat sommige mensen zoals jonge kids of verstandelijk gehandicapten, evenmin als dieren in staat zijn tot morele en juridische keuzes.

Derde opvatting

(midden van de voorgaande) dieren worden opgewaardeerd tot een derde categorie tussen personen en goederen. Het zou de rechter vergemakkelijken om het huisdier toe te wijzen na (echt) scheiding van de eigenaars of om de nalatenschap aan een huisdier toe te laten komen.

- ➔ Wordt toegepast in Dui, FR, NED.

Deze discussie wordt ook gevoerd ten behoeve van niet-dierlijke dragers van leven , zoals planten. Er gelden vergelijkbare oplossingen als bij dieren omwille van de bescherming van die dragers van leven.

Deze discussie ook actueel bij menselijk leven in worden of bij overleden menselijk leven.

Afdeling 3: Vanaf wanneer is iemand persoon?

59. probleemstelling:

Rechtspersoonlijkheid valt samen met biologische leven vd mens.

Wanneer biologisch menselijk leven waardoor rechtspersoonlijkheid ontstaat? Het bio proces van ontwikkeling tot een mens vangt aan met deling en ontwikkeling van menselijke eicel, hetzij na bevruchting met een zaadcel waardoor een embryo ontstaat, hetzij na implantatie van een uitgerijpte menselijke cel, hetzij na (kunstmatige) parthenogenese.

- ➔ De cel moet wel het inherente vermogen hebben om zich tot mens te ontwikkelen. (menselijke embyo's kunnen ook worden gecryopreserveerd (bevrozen in vitro bewaring). De wetgeving bevat over een en ander geen eenduidige richtlijn. Er zijn regels (kijk hieronder).

60. Levende en levensvatbare geboorte

natuurlijk persoon wordt naar huidig recht als regel rechtspersoon **vanaf** zijn **geboorte** als *levende* en *levensvatbare* mens.

- Geboorte is **geen rechtsbegrip!** De gewone taalkundige betekenis van het bevallen of baren (uit baarmoeder komen) is van toepassing (**art 55 BW**).
- Toekomst: mogelijk een wetgevende tussenkomst vereist ingeval Ectogenese (zwangerschap buiten baarmoeder) mogelijk zou worden. (daartoe bestaat geen wettelijk verbod).

De mens is levend en levensvatbaar.

1. Levend= als hij enig teken van leven heeft gegeven, doorgaans als hij heeft in- en uitgeademd.
2. Levensvatbaar
= wordt id wet genoemd, maar niet omschreven
= als hij bij de geboorte de noodzakelijke menselijke eigenschappen bezit om minstens enige tijd zelfstandig in leven te blijven.

- ➔ Door de ontwikkeling van de neonatologie als specialisme binnen de geneeskunde, is de voorwaarde feitelijk inhoudsloos geworden. Prematuur geboren kids of kids met een aangeboren afwijking kunnen almaar beter in leven worden gehouden in omstandigheden waarin zij, zonder medische tussenkomst, niet of slechts uren of dagen zouden overleven.

Hoe kan men in die gevallen bepalen of het alsnog **overleden kind levensvatbaar** was? Soms wordt in dit verband verwezen naar de wettelijke levensvatbaarheidsgrens van **180 dagen postconceptie** (**art 326 BW**).

- ➔ Die grens wordt betwist in het licht van de medische ontwikkelingen; inderdaad worden ook borelingen na minder dan 180 dagen postconceptie in leven gehouden-> **Art 58, §2 BW**. (**art 326 BW** lijkt niet dienstig, toch minstens niet bij korte overleving na geboorte vooraleer 180 dagen postconceptie zijn verstreken).
- ➔ Dergelijk kind zou tussen wal en schip vallen. Bij gebreke van levensvatbaarheid zou geen akte van geboorte kunne worden opgesteld (**art 42 BW**). Terwijl de regeling i.v.m doodgeboorte (**art 58 BW**) evenmin van toepassing is.
- ➔ Wellicht is wachten op een betwisting van een grote erfovergang of een *wrongful birth-vordering* om de zaken op punt te zetten een rechtszekere oplossing zou erin bestaan de voorwaarde van levensvatbaarheid zonder meer af te schaffen. De *levende en levensvatbare* geboorte wordt vastgesteld in een medisch attest.

61. Akte van geboorte

De arts, vroedvrouw of andere persoon die bij de bevalling aanwezig was, moet de geboorte als levende en levensvatbare mens uiterlijk de eerste werkdag erna ter kennis brengen aan een

ambtenaar van de burgerlijke stand (Art. 42 BW). Vervolgens moeten de ouders, of 1, bij dezelfde ambtenaar de geboorte aangifte doen binnen de 15dagen na de bevalling (Art. 42 BW). De algemene en bijzondere regeling over de geboorteaangifte- of gebrek eraan- vervat in art 42-48 BW.

De ambtenaar vd burgerlijke stand maakt vervolgens een akte op. Dag en uur worden vastgesteld, worden aan het kind zijn namen en zijn geslacht (voor wie het duidelijk is) gegeven en worden de ouders ,indien ze bekend zijn (Art. 44BW).

62. Akte van aangifte van levenloos kind.

Rond miskramen -> lang niets voorzien i/h recht (geboorte voor de levensvatbare ontwikkeling van de foetus)

Of doodgeboren (ook niets voorzien i/h recht)

- Een miskraam of doodgeboorte bleef juridisch volstrekt neutraal op personen en familierechtelijk gebied. Er werd geen akte opgesteld met vermelding van 's kinds naam, voornamen en ouders zoals dat voor levende en levensvatbare geboortes wel het geval is.
- ➔ Juridisch oogpunt: logisch, aangezien er geen rechtspersoonlijkheid was ontstaan die identificatie en vestiging van familierechtelijke betrekkingen tot gevolg kon hebben.
- ➔ menselijk oogpunt: hardvochtig ten aanzien van wensouders die met lege handen achterbleven.

Sinds 2019 ook aandacht naar de rouwverwerking van de wensouders. De wet biedt de volgende oplossingen:

63. (vervolg) Begrafenis of crematie

In Vlaanderen: Ten eerste, kunnen alle levenloos geboren kinderen op verzoek vd ouders worden begraven of gecremeerd. Eenmaal een wettelijke levensvatbaarheidsgrens is bereikt, is de begraving of crematie verplicht.

64. Akte van een levensloos kind.

Tentweede: Een akte van een levensloos kind worden opgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand voor kinderen die overleden zijn op het ogenblik van de vaststelling van de bevalling door de arts of vroedvrouw.

= bijzondere regeling, en staat in BW bij de akten van overlijden, terwijl het dat eigenlijk niet is. Een akte van overlijden

- ➔ Akte van overlijden kan enkel worden opgesteld met betrekking tot een overleden persoon, terwijl bij levenloze geboorte of overlijden voor de vaststelling van de geboorte nooit rechtspersoonlijkheid is ontstaan. (art 58, §3, eerste lid BW)
- ➔ Er is eigenlijk ook geen geboorte geweest in de zin van het BW

De regeling verschilt adhv de zwangerschapsduur zoals die blijkt uit het medisch attest dat wordt voorgelegd door een persoon die de noodzakelijke inlichtingen kan meedelen.

- ➔ Er is niet geopteerd om met andere criteria te werken (zoals gewicht of lengte)
- ➔ Voor berekening zwangerschapsduur: uitgegaan van de foetale leeftijd en niet de menstruele leeftijd van het levenloze kind.
 - 1^e leeftijd vangt aan bij de conceptie
 - 2^e bij de eerste dag van de laatste menstruatie.Tussen beide data kan nog 2 weken liggen, wat ivm de ontwikkelingen in de neonatalogie niet gering is.

Blijkt uit het medisch attest over de bevalling dat de zwangerschapsduur **gelijk is aan of hoger** dan **180 dagen** postconceptie, dan is de aangifte van de doodgeborte **verplicht en moet** de ambtenaar van de burg. stand ook een akte van een levenloos kind opstellen (**art 58, §1BW**).

Blijkt uit het attest dat de zwangerschapsduur **gelijk is aan of hoger** dan 140 dagen postconceptie, dan stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand slechts een akte van een levenloos kind op na verzoek daartoe door de moeder, de vader of de meemoeder (**art 58, §2 BW**). Bedraagt de zwangerschapsduur minder dan **140 dagen postconceptie**, dan kan er nooit een akte van een levenloos kind worden opgesteld.

De akte van een levenlooskind vermeld in alle gevallen de (**art 59, 1°- 4° BW**)

- Datum, plaats en uur vd bevalling & geslacht
(geen regeling rond de onduidelijkheid van geslacht, zoals die er bij de akte van geboorte er wel is)
 - Zwangerschapsduur, omdat die de toepasselijke regeling bepaalt
 - Gegevens vd 'moeder' en de 'vader' of 'meemoeder'.
Moeder= bevallen persoon
Vader of meemoeder= wordt aangeduid met een regeling die analoog is aan die inzake de vestiging van de afstamming, maar die minder sluitend is.
- ➔ Daardoor kan de vader of meemoeder in voorkomend geval zelfs geen verzoek doen om een akte van levenloos kind op te stellen als de 'moeder', 'vader' of 'meemoeder' zijn.
- ➔ Bv: situatie waarin de echtgenoot van de 'moeder' automatisch als 'vader' wordt vermeld terwijl het kind verwekt werd door een andere man. De wetgever had er beter aan gedaan om de regeling over de vaststelling van de afstamming van overeenkomstige toepassing te verklaren. De huidige regeling is m.i strijdig met het recht op eerbiediging van het privéleven van 'ouders' die slechts met overeenkomstige toepassing van afstammingsrecht hadden kunnen worden vermeld.
- ➔ 'vader' 'moeder' 'meemoeder' tussen " want er is geen afstammingsband tot stand gekomen. Het kind heeft geen rechtspersoonlijkheid verworven.

In de akte:

- Voornamen (vh kind enkel indien om die vermelding wordt verzocht door de moeder, vader, meemoeder) (**art 59, 5° BW**). De wet bepaalt niet welke regeling op de voornaamkeuze (in geval van gebrek aan eensgezindheid) van toepassing is.
 - Naam, wordt slechts vermeld indien de zwangerschapsduur ≥ 180 dagen bedraagt en om de vermelding wordt verzocht (**art59, 5° BW**).
- ➔ Moeder, vader en meemoeder hebben recht om vermelding te verzoeken. (op bepaling van de naam zijn regels voor levend en levensvatbaar geboren kids terecht van overeenkomstige toepassing (**art 59, tweede lid BW**).

Regeling van doodgeboren kids bestaat al lang om misdrijven te voorkomen (bv onderschuiving of abortus). -> nu is aangifte van akte er om het rouwproces te vergemakkelijken.

- ➔ Er **mag geen aanwijzing** staan of het **kind al dan niet heeft geleefd** voor de vaststelling van de geboorte (om psychologische moeilijkheden te voorkomen bij de ouders).

65. Akte van geboorte en overlijden.

Overlijdt het kind NA de vaststelling maar VOOR de aangifte, dan moet de akte van geboorte worden opgesteld en dan de akte van overlijden. (kind heeft rechtspersoonlijkheid verworven, met alle gevolgen vandien).

Context 3 het menselijk leven VOOR DE GEBOORTE (66- 70)

66. Situering. Wat is nu het juridisch statuut van het biologische menselijke leven VOOR de geboorte binnen (in vivo) of buiten (in vitro) de menselijke baarmoeder.

Menselijk leven evolueert doorgaans van gameet (voortplantingscel, M of VR),

- over zygoot (versmelting van 1 VR gameet en 1 M gameet),
- via embryo (eerste stadium na bevruchting tot 8 weken)
- tot foetus (ontwikkeld embryo, 8 weken na bevruchting).

Met toepassing v/d traditionele juridische taxonomie zou het biologische menselijke leven in al die stadia voor de levende en levensvatbare moeten worden beschouwd als een RO. Naar analogie vd discussie die bestaat bij andere levende organismen, wordt soms voorgesteld om het biologische menselijke leven VOOR de geboorte te beschouwen als een bijzonder RO, als een tussencategorie tussen O en S of als rechtssubject.

67. Opschortende bescherming van verwekt menselijk leven.

In ons recht geldt het Romeins adagium (dat kind vanaf de verwekking als geboren wordt beschouwd telkens dat in zijn belang is). -> *infans conceptus pro iam nato habetur quotiens de eius commodis agitur*.

De opschortende voorwaarde voor de toepassing v/d fictiebepaling is dat kind het nadien daadwerkelijk levend en levensvatbaar wordt geboren. (art 725, 2^e lid, 2° & 906 BW)

Welke is de verwekking die is vereist voor de toepassing v/d infans conceptus-regel?

Hier wordt wss mee bedoeld: de nesteling i/d baarmoeder met oog op een zwangerschap van een menselijk embryo of een menselijke cel met het **inherente vermogen** om zich tot mens te ontwikkelen.

- de ononderbroken ontwikkeling tot mens. De wet stelt vermoeden van verwekking in tussen 300^{ste} en 180^{ste} dag voor de geboorte en, binnen dat tijdvak, op het tijdstip dat voor het kind het gunstigste is (art 326 BW).
- Men kan nog steeds beroepen op dat art bv als de vader is gestorven op 299 dagen voor de geboorte (moet meest gunstig zijn vr kind)
- Het wettelijk vermoeden is echt weerlegbaar.
Het tegenbewijs mag worden geleverd dat een kind al meer dan 300dagen voor de geboorte was verwekt, of 180 dagen voor de geboorte nog niet was verwekt.

Zoals vermeld: Het verwekte kind is GEEN rechtssubject (laat staan dat het is geboren), maar wordt enkel als zodanig beschouwd. (art 328 §3, 725 en 906 BW).

Infans conceptus-regel ruimer toepassen dan die wettelijke gevallen?

- I/d rechtsspraak: **wrongful-life** vordering
vordering tot schadevergoeding gericht tegen degene die aansprakelijk is voor een (medische) fout waardoor een persoon met een functiebeperking ter wereld is gekomen. Als de aangevoerde fout is dat de functiebeperking niet of niet tijdig is ontdekt na de verwekking, bestaat de schade erin dat de persoon ter wereld is gekomen.

HVC heeft wrongful-life verworpen want de vergelijking tussen de toestand van enerzijds het bestaan vd persoon met functiebeperking en anderzijds zijn niet-bestaan, niet tot schadevergoeding kan leiden.

MAAR Softenon-schandaal

- ➔ Men zou dan ook ouders moeten aanspreken die tijdens de zwangerschap roken of drinken-> kind gehandicapt
- ➔ Tegen dit soort uitbreidingen bestaan er vele juridische en ethische bezwaren. Eén ervan is de duidelijk eugenetische strekking. Een ander is de moeilijke afweging tussen de belangen van de zwangere vrouw enerzijds en haar ongeboren kind anderzijds.
- ➔ HVC oordeelt dat er “geen algemeen rechtsbeginsel bestaat volgens hetwelk de gevolgen van de rechtspersoonlijkheid enkel kunnen terugwerken tot het tijdstip van de verwekking van het kind als het in zijn belang is”. HVC verwerpt een algemene Infans conceptus-regel.

68. Dadelijke bescherming van verwekt menselijk leven

Moet het kind levend en levensvatbaar zijn geboren voordat het de fictie v/d rechtspersoonlijkheid retroactief zou kunnen genieten?

Die voorwaarde wordt alvast gesteld in **art. 906, derde lid BW** -> vermeden dat een nalatenschap, met daarin eventuele aansprakelijkheidsvorderingen, via een levenloos kind zou overgaan op de erfgenamen van dat kind.

De opschortende voorwaarde heeft onder meer tot gevolg dat de infans conceptus-regel geen prenatale tussenkomst in het belang van het kind zou kunnen rechtvaardigen, met name in het raam van jeugdbescherming of jeugdhulp (druggebruik).

- ➔ Bv: kunnen de belangen v/h kind dan niet in weegschaal worden gelegd ter afweging tegenover de beslissingen van een zwangere vrouw over haar levenseinde of tegenover de zwangerschapsonderbreking.

Daarom wordt soms voorgesteld om menselijk leven vanaf de verwekking (in vitro) of vanaf een later tijdstip tijdens de zwangerschap -> reeds rechtssubjectiviteit toe te kennen.

- ➔ BV: voor toepassing van ‘het recht op leven van ‘eenieder’ (**Art. 2 EVRM**), ook de ongeboren mens als *eenieder* worden beschouwd.

In 2 zaken over het recht op leven (**art 2 EVRM**) weigert het EHRM een abstract antwoord te geven op de vraag naar de kwalificatie van een ongeboren vrucht als zelfstandige rechtspersoon.

1. Bij gebrek van een Europees wetenschappelijke en juridische consensus over de materie, komt dit oordeel toe aan de lidstaten zelf.

69. Bescherming van nog niet verwekt menselijk leven.

Ook VOOR de innesteling i/d baarmoeder kan er een vel zijn met inherente vermogen om zich tot een mens te ontwikkelen, maar waarbij dit proces is onderbroken.

- ➔ Dit is het geval wanneer een embryo gecreëerd en gecryopreserveerd. (kan maanden of jaren na eigenlijke verwekking worden ingeplant in de baarmoeder)

Wat is het statuut van zo'n eicel? Is ze een rechtsobject?

EHRM zegt van niet. In verband met de economische en financiële invulling van het begrip eigendom in **art 1 Eerste Protocol EVRM**, kan een embryo in vitro niet als eigendom i/d zin van dat artikel worden beschouwd.

- ➔ Minstens een bijzonder beschermwaardig rechtsobject.

Voor minderjarigen van ouder dan 16j gelden 2 bijzonderheden.

1. Er is voor verkeersmisdrijven en daarmee samenhangende misdrijven de regel dat die jongeren volgens het gemene volwassenstrafrecht worden vervolgd. De bevoegde rb kan zaak uit handen geven ah OM voor afhandeling onder decreet JDR als reactie geschikter zou zijn.
2. De jeugdrb kan veelplegers of plegers van ernstige jeugddelinquentie buiten context van verkeersmisdrijven uit handen geven aan OM voor vervolging volgens volwassenstrafrecht. = aan bijzondere waarborgen onderworpen (art 38 Decreet JDR)

916. afhandeling door OM.

Afhandeling van jeugddelinquentie start op niveau van parket en zal in veel gevallen daar ook eindigen. PDK heeft in alle gevallen de volgende bevoegdheden:

1. PDK kan zaak seponeren, eventueel met een waarschuwingsbrief of met gesprek met minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken (art 8-10 Decreet JDR)
2. Ook seponering onder voorwaarden is mogelijk als minderjarige de jeugddelinquentie niet ontkent. Als minderjarige de voorwaarden naleeft, volgt er seponering. Zo niet is verdere afhandeling mogelijk. De voorwaarden mogen gedurende max 6M worden opgelegd en kunnen inhouden: (art 11 Decreet JDR).
 - 2.2.1. Plaatsverbod
 - 2.2.2. Contactverbod
 - 2.2.3. Volgen van vorming of opleiding
 - 2.2.4. Volgen van leerproject van max 30uur
 - 2.2.5. Ambulante therapie voor max 30uur, bv voor verslaving of igv seksuele delinquentie
 - 2.2.6. Begeleiding door dienst voor jeugdhulpverlening.
3. Als minderjarige feiten niet ontkent, er ernstige aanwijzingen zijn voor schuld en er ook slachtoffer bekend is bemiddeling mogelijk. (art 1 Decreet JDR).

Daarbij probeert neutrale bemiddelaar tot overleg te komen over relationele en materiële gevolgen vd delinquentie. Alle betrokken zitten rond tafel: de minderjarige en diens ouders of opvoedingsverantwoordelijke, slachtoffer en eventueel diens ouders of opvoedingsverantwoordelijken (art 2, 1° Decreet JDR). Dit overleg moet resulteren in akkoord dat eventueel voor homologatie aan jeugdrb kan worden voorgelegd. Heeft betrokken minderjarige het akkoord uitgevoerd, dan kan PDK de afhandeling slechts voortzetten met bijzondere motivering.

4. Afhandeling op niveau vh OM is diens voorstel aan minderjarige om een positief project uit te werken (art 13 Decreet JDR). Is enkel mogelijk als er ernstige aanwijzingen zijn van schuld en de minderjarige het jeugddelict niet ontkent. Hij moet zelf initiatief nemen voor invulling ervan, met hulp van erkende dienst. Bestaat in deelname aan activiteit, programme of opleiding, of uitvoeren van taak of project gedurende max 30uur, binnen 6M.
 - ➔ Moet erop gericht zijn de gevolgen vh gedrag of delict of veroorzaakte schade te herstellen (art 2, 16° Decreet JDR). PDK moet akkoord gaan met project.
 - ➔ Voert minderjarige het uit, dan wordt zaak geseponeerd.

917. Afhandeling door jeugdrechter of jeugdrb: de reactie.

Enkel OM kan beslissen om zaak voor jeugdrechter (voorbereidende rechtspleging) en jeugdrb (rechtspleging ten gronde) te brengen.

- ➔ Zijn bevoegd om reactie te bevelen: voor jeugdrechter gaat het om maatregel, voor jeugdrb of rechter rekening houden met volgende factoren id volgorde van belang zoals opgesomd (art 16, §1 Decreet JDR) : CODEX (6 PUNTJES)

- ➔ Jeugdrechter of jeugdrb moet duur vd reactie bepalen. Zij kunnen ambtshalve of op verzoek herzien, of reactie beëindigen.

Belangwekkend is voorts dat jeugdrechter of rb bij opleggen van reactie ook kan opleggen dat delictgericht met ouders of opvoedingsverantwoordelijken wordt gewerkt (**art 18 Decreet JDR**). Hij doet een appel op hun betrokkenheid en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Bestrafing bij gebrek aan medewerking is niet mogelijk. Jeugdrb of rechter kunnen enkel reageren tav de betrokken minderjarigen.

P557-p561 kijk in boek, opsommingen

Hoofdstuk 15 verwanten

926. bloedverwanten.

art 161, 205 en 334 BW

bloedverwantschap is de familiale betrekking tussen personen diehetzij rechtstreeks van elkaar afstammen (bv grootouder/kleinkind), hetzij een gemeenschappelijke voorouder hebben, zonder rechtstreeks van elkaar af te stammen (bv nicht neef).

‘bloed’verwant is fundamenteel ONJUIST, omdat de familiale betrekking die ermee is bedoeld, niet altijd op een bloedband is gebaseerd, en een bloedband op zichzelf geenszins een familiale betrekking doet ontstaan.

- ➔ Het enige aanknopingspunt is de juridische band door afstamming of, daarmee gelijkgesteld, adoptie.
- ➔ ‘parent’ is veel juister, al overlapt het ook met het rechtsbegrip ‘ouder’. Dit laatstewordt dan somsweerals rechtsbegrip ‘auteur’ vertaald (**bv art 11,§1, 1^e lid, 1^o WBN**)

Bloedverwantschap is dus een verhouding die bestaat tussen generaties onderling of binnen 1 generatie (broer/zus), maar in dit laatste geval dan omdat er een aanknopingspunt is in een vorige generatie (gemeenschappelijke ouder).

- ➔ Vooral de rechtstreekse bloedverwantschap met 1 generatiesprong is in ons recht van belang: het gaat om de afstamming. Ondergeschikt doet de wetgever in een aantal gevallen ook een beroep op de solidariteit van/met andere bloedverwanten.
- ➔ In eerste instantie zal het kind tegenover zijn bloedverwanten aanspraak kunnen maken op een opvoeding; later zal het zijn bloedverwanten zelf moeten verzorgen.

De wetgever organiseert niet enkel wie bloedverwanten van elkaar zijn en welke de inhoud is van de familiale betrekking tussen hen. Hij bepaalt ook dat er tussen nauwe bloedverwanten geen seksuele concurrentie mag bestaan (incest-verbod)

- ➔ Zou nefast zijn voor de vereiste samenhang en solidariteit.
- ➔ Onderzoek wel gebeurd naar endofamiliale huwelijken (bv neef/nicht) met als bedoeling rijkdom binnen een familie te consolideren.

927. Verwantschapssystemen

Er bestaan **4 types** van systemen op basis waarvan de samenstelling van de groep van bloedverwanten wordt bepaald

- 1 Patrilineair systeem:** De groep bestaat enkel uit personen die afstammen van een gemeenschappelijke stamvader. Bloedverwantschap ontstaat enkel in vaderlijke lijn (zowel met M of VR kids).
- 2 Matrilineair systeem** De groep bestaat enkel uit personen die afstammen van een gemeenschappelijke stammoeder. Bloedverwantschap ontstaat enkel in moederlijke lijn,

zowel met de mannelijke als met de vrouwelijke nakomelingen van de stammoeder. De vader maakt in dit systeem geen deel uit van de groep; de broers vd moeder nemen zijn waar. = interessant systeem vh moederschap van een gescheiden vrouw

In patrilineaire samenlevingen is men ervan overtuigd dat een kind is opgebouwd uit het sperma van de man, waarbij baarmoeder van de vrouw niet meer is dan een omhulsel. De barendende vrouw, en bij uitbereiding haar familie, hebben met het kind dus geen uitstaans.

In matrilineaire samenlevingen bestaat de overtuiging dat het kind groeit uit het bloed van de vrouw (die tijdens de zwangerschap niet menstrueert). Het sperma van de man wordt daar hoogstens als voeding voor de foetus beschouwd. Bijgevolg heeft de man en bij uitbereiding zijn familie geen aanspraak op het kind.

Merk op: in beide systemen staat de biologische band voorop. Zoals vermeld kan het toebehoren aan een familie ook op andere grondslagen worden bepaald.

- 3 Bilineair systeem Combo van 1 en 2 (de groep bestaat langs vaderszijde uit personen die afstammen van de gemeenschappelijke stamvader en langs moederszijde uit personen die afstammen vd gemeenschappelijke stammoeder).
- 4 Cognatisch systeem (=Belgisch systeem) De groep bestaat uit alle personen met wie een gemeenschappelijke stamouder heeft . (zowel vaderszijde als aan moederszijde, telkens in beide lijnen).

928.Grondslag van de bloedverwantschap

Bloedverwantschap ontstaat op grond van of via behoorlijk vastgestelde afstamming. Kijk **art. 353-12 BW en art. 356-1 BW**.

Met de opkomst vd nieuwe samengestelde families staat ook de 'traditionele' definitie vd verwantschap ter discussie. Door de opkomst vd stiefverwantschap zal met name de afbakening tussen bloedverwantschap en aanverwantschap niet altijd even makkelijk zijn. Valt bv een stiefgrootouder, zoals een grootouder, als bloedverwant te beschouwen of, zoals een stiefouder, als een aanverwant?

929.Aanverwanten

(art. 161, 206 en 334 BW)

Aanverwantschap= de familiale betrekking tussen een persoon en enerzijds de bloedverwanten van zijn echtgenoot en anderzijds de echtgenoten van zijn bloedverwanten. (bv schoonvader).

Het gaat om een 'verbond' dat tussen 2 onderscheiden groepen van bloedverwanten ontstaat en waarmee werd beoogd de krachten te bundelen. De wetgever doet slechts ondergeschikt aan de bloedverwanten een beroep op de solidariteit tussen de aanverwanten. Ook hier organiseert de wetgever wie elkaars aanverwanten zijn en welke de inhoud is van hun familiale betrekking. Om diverse culturele redenen geldt ook een verbod van seksuele concurrentie binnen de verwantgroep, al is dit de afgelopen decennia sterk versoepeld.

930.Grondslag van aanverwantschap

Aanverwantschap ontstaat **enkel door de combinatie van bloedverwantschap en huwelijk**.

Er ontstaat **geen aanverwantschap** door de combinatie van **huwelijk en aanverwantschap** (men is dus geen aanverwant van de aanverwanten van zijn echtgenoot, bv niet van de schoonzus van de echtgenoot),

ook de combinatie van **bloedverwantschap en aanverwantschap doet geen aanverwantschap** ontstaan (men is bv geen aanverwant van de kids van de stiefouder (stiefbroers-zussen).

Aanverwantschap ontstaat als regel enkel door combinatie van bloedverwantschap met het huwelijk, **niet door combinatie van verwantschap met wettelijke of feitelijke samenwoning.**

- Het begrip aanverwantschap zal bijgevolg ofwel moeten worden uitgebreid tot de combi van bloedverwantschap met andere partner relaties ofwel langzaam verdwijnen. (op vele plaatsen wordt aanverwantsschapsband juridisch irrelevant-> is bij sommige huwelijksbeletselen.)
- Op andere plaatsen wordt daarentegen duidelijk geopteerd voor een uitbreiding van het begrip aanverwantschap tot de combi van verwantschap met alle soorten partnerrelaties:
 1. Voorwaarden voor tweede ouder-adoptie (**art. 343 BW**)
 2. Onderhoudsplicht ten laste van de stiefouder-wettelijke samenwoner **art.1477, §5 BW**

931. (vervolg)

Synoniem aanverwant= schoonverwant

Bijzonder begrip (in andere taal) voor aanverwantschap die ontstaat door gezinshersamenstelling, = stiefverwanten. Men duidt er de voor(klein)kinderen van een nieuwe partner mee aan of denieuwe partner van een (voor)ouder. De etymologische betekenisontwikkeling vanuit 'beroven van ouders of kids' is veelzeggend. Een en ander stemt duidelijk niet overeen met de evoluties inzake nieuw samengestelde gezinnen.

932. (vervolg)

Aanverwantschap eindigt niet altijd door de ontbinding van het huwelijk dat de aanverwantschap deed ontstaan, sommige rechtgevolgen blijven van toepassing.

933.Verwantschapslijnen en –graden

De verwantschapslijn is de opvolging van generaties die bepaalde personen met elkaar verbindt. Nauwe verwanten zullen voor de verdere verwanten in solidariteit kunnen worden aangesproken. Deze ordening gebeurt a.d.h.v de lijnen en graden van verwantschap.

De verwantschapslijn is de opvolging van generaties die bepaalde personen met elkaar verbindt.

Verwantschap in de rechte lijn (art 736 BW) = verwantschap tussen personen die de ene van de andere afstammen.

→ gezien de stamouder = verwantschap in de neerdalende lijn; noemt men nakomelingen of DESCENDENTEN

→ vanuit oogpunt vd nakomeling= verwantschap in opgaande lijn; stamouder zijn de ASCENDENTEN.

Verwantschap in de zijlijn (art 736 BW)= De verwantschap tussen personen die niet van elkaar afstammen maar een gemeenschappelijke stamouder hebben.

→ die verwanten= COLLATERALEN of gewoon; verwanten in de zijlijn.

→ voor broers en zusters volstaat een gemeenschappelijke stamouder in één lijn om bloedverwant tot stand te brengen.

De persoon waarmee men één gemeenschappelijke ouder heeft (halfbroer/zus) is een broer of zuster in de juridische zin v.h woord.

De groep verwanten langs vaderszijde = vaderlijke lijn of tak,
Langs moederszijde= moederlijke lijn of tak (art. 733 BW)

Graden = Niet alle verwanten binnen een lijn staan juridisch even dicht bij elkaar. De juridische afstand tussen verwanten in eenzelfde lijn. (art 735 BW)

Opvolging van de graden maakt een lijn (art 736 BW)

In de **rechte lijn** meet men het aantal graden door het aantal generaties te tellen. Met een ouder is men verwant in de eerste graad, met een grootouder in de tweede enz. (art 737 BW).

In de **zijlijn** meet men het aantal graden ook door het aantal generaties te tellen, over de gemeenschappelijke stamhouder heen. Broers zijn verwant in de tweede graad, oom en neef in de derde, nicht en neef in de vierde (art 738 BW).

→ jur gezien enkel tot 4^e graad relevant (art 755 BW).

934.Keuzeverwanten

toenemende keuzemogelijkheden bij samenstelling van de verwantengroep. Keuzeverwantschap is de socio-culturele betrekking tussen personen die daarvoor kiezen op basis van de verwantschap die zij met elkaar voelen.

Zowel verwantschap als aanverwantschap is lang een aan individuen opgelegde structuur geweest. De bloedverwantschap vloeide 'op natuurlijke wijze' voort uit de voortplanting.

→ huwelijk ontstaat door goedkeuring van bepaalde bloedverwanten.

→ van bloed- en aanverwanten kan men niet 'scheiden', enkel mogelijkheid tot ontzetting van het ouderlijk gezag (H14) of mogelijkheid tot verwerping van de nalatenschap of gedeeltelijke onterving.

Voortplanting kan men voorkomen (voorbehoedmiddelen) of laten medisch begeleiden. De afstamming kan ook leugenachtig zijn (niet gebaseerd op een bloedband).

→ adoptie = uitgebreid

→ partnerkeuze is sterk geïndividualiseerd

= belang individuele intentie neemt toe

Daarbuiten is er veel wetenschappelijke aandacht besteed aan de samenstelling van sociale netwerken van personen die geen toegang hadden tot de klassieke verwantschapsstructuur, in bijzonder de LGBTIQA.

→ Wezen bepaalde bloed- en aanverwantschapsrollen toe aan hun partners en vrienden.

Precies omdat de klassieke verwantschapslabels aldus worden hergebruikt, werd die sociale praktijk in eerste instantie pseudo- of fictieve verwantschap genoemd.

→ Omdat die praktijk tenslotte is gebaseerd op keuze, wordt de positievere term keuzeverwantschap algemeen gebruikt.

→ Die keuzevrijheid heeft niet enkel betrekking op insluiting (kiezen of niet-kiezen) maar ook ook op uitsluiting (ont-kiezen)

Keuzeverwanten zijn personen uit het sociale netwerk die voor een persoon socio-cultureel de rol van bloed- en aanverwanten vervullen doordat er samenhang en solidariteit bestaat.

De wetgever over keuzeverwantschap is m.i. nog onvoldoende gekristalliseerd om de keuzeverwantschap op zichzelf als familiale betrekking te beschouwen.

Afdeling 2 Algemene inhoud

§1 Huwelijksbeletselen

935. Bloedverwanten

Tussen bloedverwanten in de rechte lijn, ongeacht de graad, en tussen verwanten in de zijlijn van de tweede graad bestaat een absoluut huwelijksverbod. Vrijstelling van dit verbod is niet mogelijk (art. 161 en 162 BW)

- wel vrijstelling door de famrb (art. 163 en 164 BW)
- bloedverwanten in de zijlijn vanaf de 4^e graad kunnen wel huwen

936. Aanverwanten

Tussen oorspronkelijke en adoptieve aanverwanten in de rechte lijn bestaat op grond van de art. 161, 164, 353-13 en 356-1 BW een relatief huwelijksbeletsel na ontbinding van het huwelijk dat de aanverwantschap deed ontstaan.

→ tot 2001 bestond ook een huwelijksverbod met vrijstellingsmogelijkheid tussen tweedegraads aanverwanten in de zijlijn (schoonbroers en -zussen).

§2 Verbod tot tweezijdige vaststelling van de afstamming

937. Bloedverwanten

De afstamming kan in de regel niet tegenover een tweede ouder worden vastgesteld als tussen die tweede ouder en de eerste ouder een absoluut huwelijksverbod als bloedverwanten zou blijken, tenzij de famrb oordeelt dat die vestiging niet strijdig is met het belang van het kind (art. 314, derde lid, 325 en 325/10 BW)

938. Aanverwanten

Het bestaan van een band van aanverwantschap is in ons recht geen hinderpaal meer tegen de dubbelzijdige vestiging van de afstamming, aangezien tussen aanverwanten enkel nog relatieve huwelijksbeletselen bestaan.

§3 Familiale rechten en plichten

939. Bloedverwanten

Aan bepaalde bloedverwanten komen soms rechten toe i.v.m de persoon van een bloedverwant:

Opsomming zie boek p573

940. Aanverwantschap.

Ook i.g.v aanverwantschap ontstaan er diverse familiale rechten en plichten:

Opsomming zie boek p573

§4 Keuzeverwantschap

941. Het sociale netwerk.

De wetgever houdt in p&f aangelegenheden in toenemende mate rekening met sociale banden die NIET de functie vervullen van een partnerrelatie, bloed verwantschap of aanverwantschap.

- Het sociale netwerk wordt ingeschakeld in de verzorging van meerderjarige beschermde personen
- Het Decreet integrale jeugdhulp stelt een contextgerichte werking voorop, waarbij de context wordt omschreven als het sociale netwerk (art 2, §1, 8° Decreet integrale jeugdhulp en H14).
- In het pleegzorgdecreet gaat het bijzondere aandacht naar netwerkpleeggezinnen die een pleegkind of pleeggast uit eigen familie of sociale netwerk opvangen (art 2, 4°, 7, §2, 2° en 14, §3 Pleegzorgdecreet en H14)
- Samen met de familieleden vormt het sociale netwerk ook de mantelzorg rond een behoeftige persoon (bv. Art. 2, 19° Decreet 18 mei 2018 houdende de vlaamse sociale bescherming BS 17 augustus 2018).

§1 Waar gaat het over?

942. Situering

Het onderhoudsrecht omvat het materiële aspect van de opvoeding en verzorging van familieleden. Hierin wordt geregeld in → welke personen daadkrachtig zijn voor het levensonderhoud van behoeftige familieleden en wat de modaliteiten zijn van die gehoudenheid.

De onderhoudsplicht is het typevoorbeeld van familiale solidariteit. Bij de totstandkoming van de Code civil was het belang groter dan nu. De sociale zekerheid wordt nu waargenomen door de staat en door de verzekeringssystemen.

943. Twee evoluties

Omdat de staat of verzekeringssystemen instaan voor de sociale zekerheid, wordt het bestaan van onderhoudsplichten binnen de familie in vraag gesteld.

- 1 De wettelijke onderhoudsplicht is ondergeschikt aan de sociale zekerheid, maar terecht niet ondergeschikt aan de sociale bijstand, bv het leefloon.
- 2 De onderhoudsrelaties verfeitelijken. Wie moet instaan voor het levensonderhoud van anderen, wordt niet zozeer meer bepaald adhv een verhouding van staat, maar adhv de feitelijke gezinsvorming. Dit komt vooral tot uiting bij de onderhoudsplicht tegenover onvolwassenen.

944. Grondslag voor de verplichting tot levensonderhoud

Deze kan rechtstreeks in de wet liggen, in een natuurlijke verbintenis, in een overeenkomst en in de buitencontractuele aansprakelijkheid. Meeste onderhoudsrelaties berusten op een uitdrukkelijke wettelijke bepaling. Zelfs zonder aanvaarde morele verplichting kan iedereen in een overeenkomst het levensonderhoud van een ander op zich nemen.

Voert hij deze morele verplichting vrijwillig uit of belooft hij dat te doen in een geval waarin vrij algemeen wordt aanvaard dat er een morele verplichting bestaat, dan ontstaat er een natuurlijke verbintenis tot levensonderhoud.

- Bv: verschaffing van een huwelijksuitzet door ouders aan hun kinderen (art. 204 BW), om het levensonderhoud tussen feitelijke samenwoners of om het levensonderhoud dat de verwekker aan zijn kind verschaft, ook al heeft dat kind een andere man als juridische vader.

Bij stopzetting moet een redelijke opzegtermijn in acht worden genomen. Volgens sommigen ontstaat tussen meerderjarige samenwonende altijd een (stilzwijgende) overeenkomst. Ten slotte kan een feitelijke onderhoudsrelatie bestaan zonder dat aan één van de genoemde grondslagen is voldaan. Onttrekt de onderhoudsverschaffer zich hier op foutieve wijze aan, dan komt zijn aansprakelijkheid in het gedrang en kan hij tot een schadevergoeding worden veroordeeld.

945. Plan.

Onderhoudsrecht = geen rechtsinstelling met regels die op alle onderhoudsrelaties van toepassing zijn.

- Uit de regels over de algemene onderhoudsrelatie tussen verwanten en aanverwanten (art 205-211 BW) valt wel een aantal beginselen af te leiden

§2 Beginselen

A. Kenmerken van de onderhoudsrelatie

946. Dwingend recht.

De bepalingen ivm de gemeenrechtelijke onderhoudsrelaties raken **niet de OO**; ze zijn slechts van dwingend recht. Er is bijgevolg een ruimere mogelijkheid tot contracteren dan het geval is onder de **art'en 203 e.v BW**, die **wel de OO** raken.

➔ Niettemin is afstand van toekomstige onderhoudsaanspraken niet toelaatbaar.

947. Behoefte en draagkracht.

De behoefte vd onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de onderhoudsplichtige bepalen of een onderhoudsrelatie ontstaat en, zo ja, tot beloop van wel bedrag (**Art. 208 BW**)

1. In een eerste beweging wordt bepaald hoeveel de onderhoudsgerechtigde in totaal nodig heeft in zijn levensonderhoud te voorzien.
= Referentiestandaard
Het bedrag ervan blijft niet beperkt tot hetgeen strikt noodzakelijk is om te overleven. Er wordt rekening gehouden met de concrete omstandigheden van de zaak, zoals de gezinssituatie en de normale levensomstandigheden wegens de sociale situatie (' sociale stand') van de uitkeringsgerechtigde.
2. Er ontstaat voor de onderhoudsgerechtigde pas een recht op onderhoud ten laste van een onderhoudsplichtige als hij behoeftig is.
Behoeftig➔ indien hij niet in staat is zijn levensonderhoud te voorzien, en bovendien slechts in de mate waarin hij daarin niet kan voorzien. Er wordt rekening gehouden met zijn inkomsten en zijn mogelijkheden om inkomsten te verwerven
3. De onderhoudsplichtige is slechts tot onderhoud gehouden naar de mate van zijn DRAAGKRACHT. Voor de bepaling daarvan wordt rekening gehouden met zijn gezinssituatie, met zijn inkomsten en zijn lasten, en met zijn mogelijkheden om inkomsten te verwerven. Hij ontsnapt bijgevolg niet aan zijn verplichtingen door zijn draagkracht vrijwillig te verminderen.

948. Onvrijwilligheid en onwaardigheid.

De onderhoudsbehoefte moet

1. Onvrijwillig zijn ontstaan, wie zich vrijwillig in een staat van behoefte brengt, is niet onderhoudsgerechtigd (**vgl. Art. 301, §5 BW wat betreft echtgenoten**). Id RL en RS is betwist hoe rechtstreeks het verband moet zijn tussen gedrag of nalaten van gedrag en behoeften.
2. Er wordt voorgehouden dat er in het onderhoudsrecht geen gronden van onwaardigheid bestaan waardoor het recht op levensonderhoud zou vervallen. Wie zich, ih bijzonder tegenover een potentiële onderhoudsplichtige, slecht heeft gedragen of gedraagt, verliest daardoor zijn onderhoudsaanspraak niet.

Art 371 BW

De plicht bestaat nadat de bijzondere onderhoudsplicht van **art 203 BW** is geëindigd.

Bovendien bestaat zij ook voor ouders t.o.v kinds. minstens in die 2 bijkomende hypothesen zou er plaats zijn voor een 'verweermiddel van onwaardigheid'.

Art. 371 BW expliciteert een algemene gedragslijn.

Niettemin heeft het HVC ivm de kinderalimentatie ex **Art. 203 BW**, geoordeeld dat het gebrek aan respect, bedoeld in **art 371 BW**, geen wettelijke uitsluitingsgrond inhoudt.

949. in geld of in natura?

Alimentatie of onderhoudsgeld = de wettelijke plicht om levensonderhoud te verschaffen krijgt als regel vorm in een plicht tot betaling van een geldbedrag.

➔ Geen algemene modellen om bedrag te berkenen.

In de algemene onderhoudsrelatie bestaan 2 uitzonderingen op de regel dat levensonderhoud via alimentatie wordt verstrekt.

1. De rechter kan bevelen dat de onderhoudsplichtige die bewijst dat hij niet tot betaling in staat is, de onderhoudsgerechtigde in plaats hiervan kost en inwoon moet verschaffen. (Art. 210 BW)
2. Ouders kunnen, ook al zijn ze tot betaling in staat, altijd aanbieden hun kind kost en inwoon te verschaffen ipv geld. De rechter beoordeelt of het kind op dat aanbod moet ingaan of niet (onderhoudsgeld toekennen) (Art 211 BW)

950 Vaststelling rebus sic stantibus

=bij ongewijzigde omstandigheden

De vaststelling van een onderhoudsrelatie, en van het bedrag van levensonderhoud, geldt maar *rebus sic stantibus*.

Bij gewijzigde omstandigheden is herziening of opheffing mogelijk. Wijziging van omstandigheden komt in aanmerking zowel aan de behoeften- als aan de draakgrachtzijde (art 209 BW).

Herleving van de onderhoudsrelatie is altijd mogelijk.

951. Wederkerig

De onderhoudsrelatie is een relatie van solidariteit, zodat zij wederkering bestaat (art 207 BW). Wie thans onderhoudsplichtig is, kan later onderhoudsgerechtigd worden tov dezelfde persoon.

952. persoonlijk

De onderhoudsrelatie is **PERSOONLIJK**, zowel aan de zijde van de onderhoudsgerechtigde als aan de zijde van de onderhoudsplichtige. Dit heeft tot gevolg dat:

- Het recht niet kan worden overgedragen
- Geen zijdelingse vordering mogelijk is
- Noch het recht noch de plicht overerbaar is

Dit kenmerk geldt onverminderd de onderhoudsvordering tegen de nalatenschap: die doet geen afbreuk aan de persoonlijke aard van de onderhoudsrelatie.

B. Pluraliteit van onderhoudsplichtigen of -gerechtigden

953 Situering.

Wat gaat er gebeuren als een onderhoudsplichtige door meer dan één onderhoudsgerechtigde wordt aangesproken, of als een onderhoudsgerechtigde tegen meer dan één onderhoudsplichtige (van dezelfde categorie) een aanspraak kan doen gelden.

➔ Onderhoudsplichtigen moeten achtereenvolgens worden aangesproken in functie van hiërarchie van aard en graad van verwantschap, van dicht naar ver.

954. Eerst de echtgenoten...

In het relatierecht bestaat er een onderhoudsrelatie tussen (ex) partners onderling, wegens de levensgemeenschap die zij vormen of hebben gevormd. Tussen gehuwden (ex) partners gaat het om een onderhoudsrelatie (art 213, 221, 301 en 308 BW en 1288 Ger.W). tussen andere partners ➔ andere grondslagen

Het is enkel van belang te vermelden dat de wettelijke solidariteit tussen de gehuwde (ex) partners voorgaat op de onderhoudsplicht van verwanten en aanverwanten. De verwantengroep is m.a.w

enkel onderhoudsplichtig, als en zolang, er geen draagkrachtige, onderhoudsplichtige (ex) echtgenoot is.

→ (famrb mag wel rekening houden met vrijwillige financiële hulp die door verwanten wordt verstrekt.)

De onderhoudsrelatie die voortvloeit uit andere dan huwelijkse relaties gaat niet voor op de onderhoudsplicht van de verwantengroep. Zij heeft immers geen wettelijke grondslag. Toch mag met die onderhoudsrelaties rekening worden gehouden bij de beoordeling van behoefte van een onderhoudsgerechtigde. Als hij bv kostendelend samenwoont of kosten bespaart door een latrelatie, zal zijn behoefte lager liggen.

955. ... Dan de verwanten, vervolgens de aanverwanten.

- Verwanten kunnen pas na de echtgenoot worden aangesproken
- De aanverwanten pas na de verwanten

Van de verwanten moet

1. degene in de naaste graad moet eerst worden aangesproken (bv ouder, eerste graad)
2. de grootouder (tweede graad)

Bij verwanten in dezelfde graad moet

1. in neerdalende lijn worden aangesproken (eerst), bv meerderjarige kind (eerste graad neerdalend)
2. ouder (eerste graad opgaand)

zijn er verschillende verwanten in die graad en lijn, dan is elk van hen maar voor een deel gehouden in verhouding tot zijn draagkracht. Zo mag de minvermogenende dochter van een 86-jarige vrouw een bijdragen leveren in natura ter waarde van 100EUR, terwijl de zoon 375EUR moet betalen

- eenzelfde hiërarchie is mutatis mutandis van toepassing als er verschillende onderhoudsgerechtigde zijn die één onderhoudsplichtige aanspreken.

§3 Levensonderhoud bij leven

965. Tussen verwanten.

Bij gebreke van beschikbare en solvabele ouders of na de meerderjarigheid en voltooiing van de opleiding kan de kring van verwanten worden aangesproken voor levensonderhoud. O.g.v de toepassing van de regels over pluraliteit van onderhoudsplichtigen komt de jongvolwassene wellicht opnieuw uit bij de ouders: omgekeerd komt de bejaarde ouder bij de kids uit.

Oorspronkelijke verwanten in de opgaande en neerdalende rechte lijn zijn elkaar zonder beperking van graad levensonderhoud verschuldigd. (art 205 en 207 BW).

- In de zijlijn bestaat er hoogstens een natuurlijke verbintenis.

De volle adoptie heeft dezelfde gevolgen in de adoptieve verwantengroep (art 356-1 BW), terwijl de aanspraken van de oorspronkelijke verwanten verdwijnen, behalve bij tweede ouderadoptie wat betreft de lijn van de overblijvende oorspronkelijke ouder. Tussen de gewoon adoptant en de geadopteerde en diens afstammelingen ontstaan de gemeenrechtelijke onderhoudsrelaties (art. 353-14 BW). De gemeenrechtelijke onderhoudsrelatie met de oorspronkelijke verwanten blijft bestaan.

966. Tussen aanverwanten.

Tussen aanverwanten bestaan 2 soorten onderhoudsrelaties:
(belangrijste = onderhoudsrelatie van stiefouder tov stiefkind)

Daarnaast bestaat een wederkerige onderhoudsrelatie tussen schoonouders en schoonkinds (art 206 BW).

Deze plicht betreft enkel schoonverwantschap wegens huwelijk. Zij betreft noch de schoonverwantschap in de zijlijn noch de stiefverwanten. De oneigenlijke onderhoudsplicht van de stiefouder is niet wederkerig.

Plicht houdt op in volgende gevallen:

1. Zodra de verweduwde schoonouder hertrouwt

i/h licht van **art 301, §10, 2^e lid BW** kan men zich afvragen waarom enkel het huwelijk een beëindigingsgrond vormt. Wel moet men aannemen dat de schoonouder minder of niet behoeftig zal zijn als hij een andersoortige relatie aangaat. Hoe dan ook problematisch is dat de wet enkel een 'tweede huwelijk' vermeldt. Hetzelfde moet gelden als de vrijgezelle schoonouder een eerste huwelijk aangaat.

De wet vermeldt slechts 1 vd 4 hypothesen:

- 1.1. De schoonouder is bij een 'tweede huwelijk' niet meer onderhoudsgerechtigd. Men neemt aan dat de gerechtigdheid herleeft bij ontbinding of nietigverklaring van dit huwelijk, voor zover aan de andere voorwaarden van **art 206 BW** is voldaan.
 - 1.2. Het is betwist of de plicht wederzijds vervalt bij een 'tweede huwelijk' van de schoonouder. Hij kan zich niet meer op de solidariteit beroepen, zodat ook het schoonkind dat niet meer tegen hem zou kunnen. Niettemin wordt verdedigd dat het schoonkind in deze hypothese onderhoudsgerechtigd blijft.
 - 1.3. Of de onderhoudsplicht van de schoonouder eindigt na een nieuw huwelijk van het verweduwde schoonkind, is betwist. Dat schijnt niet de bedoeling van de wetgever te zijn. De plicht blijft dus bestaan, al zal het schoonkind zich eerst tot zijn echtgenoot moeten richten
 - 1.4. Bijgevolg blijft de schoonouder ook na een tweede huwelijk van het schoonkind onderhoudsgerechtigd.
- 2. De onderhoudsrelatie vervalt wederzijds i.g.v overlijden van het kind** dat de aanverwantschap deed ontstaan, tenminste als er geen nakomelingen (meer) zijn (kids, kleinkids,..) uit het huwelijk met het schoonkind.
Anders blijft de onderhoudsrelatie bestaan, ook na een nieuw huwelijk van het schoonkind.
- 3. De onderhoudsrelatie vervalt wederzijds bij ontbinding van het huwelijk tussen kids en schoonkids door echtscheiding**, zelfs al zijn er afstammelingen uit dat huwelijk. Er is geen verval bij ontbinding van het huwelijk tussen de schoonouders door echtscheiding.

De RS worstelt met de afbakening van onderhoudsplicht van het kind, de daaraan slecht ondergeschikte onderhoudsplicht van het schoonkind, en het huwelijksvermogensrechtelijke statuut van de onderhoudsplicht tussen kind en schoonkind, dat de zaken verder bemoeilijkt.